

o evidenci vycházející z aktuálního výzkumu vyučování a učení. Témata jsou seskupena do hlavních oblastí konceptuálního schématu (tj. úroveň institucí a učitele), přičemž úroveň učitele zahrnuje charakteristiky a postupy učitelů. Třetí skupina se pak blíže zaměřuje na témata, která se vztahují jak k institucionální, tak učitelské úrovni.

2.5 Témata vztahující se převážně k institucionální úrovni

Tato dílčí část představuje výzkumné nálezy týkající se třech nominovaných témat. Jedno z nich – „politika a praxe v oblasti lidských zdrojů“ – se vztahuje hlavně k charakteristikám učitelů. Další dvě, konkrétně „vedení školy“ a „školní klima“, mají k vyučování a učení přímější vztah. V každém případě se lze domnívat, že hlavní efekty na výsledky učení žáků jsou realizovány prostřednictvím toho, co učitelé dělají a jak to dělají. Vedení školy a školní klima mohou být vnímány jako proměnné, které jsou ve vzájemném vztahu s profesními postupy učitelů (zejména spoluprací) a jejich vyučovacími postupy. Tyto institucionální faktory ovlivňují faktory spojené s učiteli, ty jsou jimi následně také ovlivňovány.

2.5.1 Téma: Zásaditosti lidských zdrojů a vztahy s různými aktéry

Úvod

Lidské zdroje a mezilidské a kolegiální vztahy mezi jednotlivými aktéry tvoří integrální součást konceptního rámce TALIS. Tyto institucionální prvky tvoří klíčový soubor profesních charakteristik na institucionální úrovni. Ve srovnání s předchozími cykly TALIS poskytuje TALIS 2018 explicitnější zasazení těchto prvků do rámce. „Lidské zdroje a zásaditosti jednotlivých aktérů“ nebyly prezentovány jako samostatné části v šetření TALIS 2013. Spíše se jejich různé aspekty vyskytovaly na různých místech dotazníků. TALIS 2018 obohacuje položky TALIS 2013 v této oblasti o následující témata:

- Získávání dobrých studentů pro povolání učitele;
- Odměňování a hodnocení učitelů;
- Pracovní doba učitelů.

Teoretická východiska

Lidské zdroje a vztahy s aktéry mají obecně spíše nepřímou souvislost s výsledky žáků, ale mohou významně ovlivnit získávání učitelů pro profesi a jejich setrvání v ní, jakmile se jednou učitelé stanou. Mohou také významně ovlivňovat pracovní spokojenost učitelů a podmínky pro jejich vyučování a učení. Tvoří součást kontextuálních charakteristik školy, která vytváří podmínky pro efektivitu vzdělávání, jak ukazují různé modely efektivity ve vzdělávání (srov. např. Reynolds et al., 2014).

Oddělení profesních charakteristik od přesvědčení jednotlivých aktérů by mělo poskytnout lepší porozumění tomu, proč učitelé ve většině zemí TALIS věří, že společnost přisuzuje jejich profesi jen malou hodnotu. TALIS 2013 zjistil, že jediní účastníci se země, v nichž většina učitelů vnímala vysoké ocenění jejich profese ze strany společnosti, byly Finsko, Singapur a Abú Dhabí (OECD, 2014a). Identifikace zdrojů tohoto sentimentu může řídit politiku směřující k jeho ovlivnění s očekáváním, že zlepšení vnímané prestiže učitelské profese může zlepšit získávání a udržování schopných pracovníků v učitelské profesi.

Výzkumníci a tvůrci vzdělávací politiky musí klást větší důraz na charakteristiky učitelství jako profese. Existující literatura poskytuje různé popisy těchto charakteristik, které typicky vycházejí z výsledků výzkumů popisujících realitu učitelské profese, tedy relativně dlouhou